

Нагорна О.С., студентка МП-2
кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
o.nahorna@ukma.edu.ua

Наукова керівниця: **Савчук О.М.**, кандидат психологічних наук,
доцентка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
olena.savchuk@ukma.edu.ua

РІВЕНЬ ІНТЕГРАЦІЇ ЖІНОК-ВПО В ІРПІНСЬКІЙ ГРОМАДІ

Проблема інтеграції внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО) у приймаючі громади набула значної актуальності в умовах повномасштабного вторгнення. За даними Міжнародної організації з Міграції, станом на 2023 рік з усіх ВПО 61% склали жінки і 39% - чоловіки. За даними Управління праці та соціального захисту населення Ірпінської міської ради, станом на 1 січня 2025 року в Ірпінській громаді було зареєстровано близько 24 тисяч ВПО, 14 тисяч з яких - це жінки. Дана статистика демонструє важливість уваги до потреб саме жінок-ВПО, оскільки вони складають домінуючу частину як ВПО загалом, так і ВПО в Ірпінській громаді.

Наразі не існує загальноприйнятого визначення поняття інтеграції. На думку Поліщук, Олексюк & Бачинська (2023), інтеграція є входженням ВПО в соціальне, культурне, громадське та економічне життя громади. Ознаками інтеграції, на думку фахівців, є зменшення культурної та соціальної дистанції між вимушено переміщеними особами та іншими групами (Niemets et al., 2020).

У науковому дискурсі активно досліджуються також критерії успішності та рівні інтеграції. Зокрема, дослідниця аналітичного центру Cedos Слободян (2019) розглянула два підходи до вимірювання інтеграції ВПО в Україні. Перший підхід полягає у тому, що встановлюються певні критерії інтеграції (наприклад, наявність житла, участь у суспільному житті тощо), і їх не/досягнення корелює з успіхом чи його відсутністю в інтеграції ВПО. Другий підхід передбачає порівняння рівня життя переміщених осіб та місцевого населення. Таким чином, співмірність становища життя ВПО та місцевого населення буде означати, що інтеграція була успішною.

Chuiko & Fedorenko (2020) у своїй роботі надають чітку класифікацію рівнів інтеграції, а саме: 1) низький рівень, який характеризується відсутністю житла та мотивації інтегруватись в громаду; самоідентифікацію себе як «мігранта», відсутністю ідентифікації себе з жителями громади; 2) середній рівень, який характеризується бажанням інтегруватись та залишитись в приймаючій громаді, забезпеченням житлом та наявністю неформального спілкування з місцевим населенням; 3) високий рівень, який означає, що людина втратила мотивацію до повернення додому, отримала високий рівень довіри та комунікації із громадою, має стабільну

професійну зайнятість. Саме ця модель рівнів інтеграції була застосована при дослідженні інтеграції жінок-ВПО в Ірпінській громаді.

Станом на березень 2025 року у рамках дослідження інтеграції внутрішньо переміщених жінок в місцеву громаду через програму «Безпечний простір для жінок і дівчат (м. Ірпінь)» було опитано 8 жінок-ВПО, що проживають в Ірпінській громаді. При дослідженні питань, пов'язаних з набутим досвідом, було виявлено, що стан інтеграції половини з опитаних (4 з 8) відповідає середньому рівню, який характеризується бажанням залишитись в приймаючій громаді, а також забезпеченням житлом та наявністю неформального спілкування з місцевим населенням. Двоє з восьми зазначили про низький рівень інтеграції, що був охарактеризований відсутністю житла та бажання інтегруватись в громаду. Одна з респонденток визначила високий рівень інтеграції за показниками наявності свого житла, нових соціальних контактів та відсутності планів щодо повернення додому. Одна з респонденток зазначила, що рівень її інтеграції можна визначити як той, що знаходиться між другим та третім рівнями.

Серед чинників, що сприяють кращій інтегрованості, опитані жінки виділили кілька факторів. Це, в першу чергу, наявність власного житла, що значною мірою допомагає почувати себе в безпеці. Також вони зазначили про важливість соціальних контактів у громаді, що сприяє зменшенню відчуття ізоляції та допомагає відчувати себе більш включеною у життя громади. Іншим важливим фактором було названо втрату віри у можливість повернутись. Виділені чинники можуть бути враховані при формуванні місцевих програм інтеграції та розвитку послуг для внутрішньо переміщених осіб в Ірпінській громаді.

Отже, досягнення високого рівня інтеграції залишається викликом для жінок-ВПО в Ірпінській громаді через низку проблем, з якими вони стикаються (відсутність житла, соціальних контактів). Подолати його допоможе комплексна підтримка з боку державного й громадського секторів та бажання самих жінок інтегруватись у нову громаду.

Список використаних джерел:

1. International Organization for Migration (IOM). (2023). Internal Displacement Report — General Population Survey Round 13. Retrieved from: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-13-11-may-14-june-2023>
2. Ірпінська міська рада. (2025). 23853 внутрішньо переміщені особи зареєстровані в УПСЗН Ірпінської міської ради станом на 1 січня 2025 року. Отримано з: <https://imr.gov.ua/23853-vnutrishno-peremishheni-osoby-zareyestrovani-v-upszn-irpinskoyi-miskoyi-rady-standom-na-1-sichnya-2025-roku/>
3. Слободян О. (2019). Як виміряти інтеграцію внутрішньо переміщених осіб. *Cedos*. Отримано з: <http://surl.li/xbjybu>

4. Chuiko O. & Fedorenko O. (2020). Levels of social integration of internally displaced persons in the host community. *Regional Formation and Development Studies, No.2*. DOI: <http://dx.doi.org/10.15181/rfds.v31i2.2093>
5. Niemets, L. M., Husieva, N. V., Pohrebskyi, T. H., Bartosh, O. V., & Lohvynova, M. O. (2020). Integration of internally displaced persons of Ukraine: realities, problems, perspectives. *Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University, Series "Geology. Geography. Ecology"*, (51), 140-157. <https://doi.org/10.26565/2410-7360-2019-51-10>
6. Поліщук В. А., Олексюк Н.С. & Бачинська О.М. (2023). Інтеграція внутрішньо переміщених осіб у приймаючі громади: соціально-економічний аспект. *Управління змінами та інновації, №6*. Отримано з: <https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/71/66>

Мазур Х.В., студентка БП-4
кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
khrystyna.mazur@ukma.edu.ua

Кальницька К.О., кандидат психологічних наук,
доцентка кафедри «Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
k.kalnytska@ukma.edu.ua

РЕАДАПТАЦІЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Реадаптація внутрішньо переміщених осіб (ВПО) стала одним із найгостріших викликів для України в умовах повномасштабної війни. Втрата домівок, джерел доходу та соціальних зв'язків мільйонами громадян створила потребу в розробці стратегічних рішень для їх інтеграції та забезпечення гідного життя. Важливість вирішення цієї проблеми набуває особливої актуальності через масштабність явища, що впливає на всі сфери життя держави.

Статистика тільки підтверджує масштаб виклику: станом на червень 2024 року понад 4,6 мільйона осіб були офіційно зареєстровані як ВПО, а ще понад 3,5 мільйона залишалися переміщеними на момент жовтня 2024 року (Апарат Верховної Ради України, 2024; МОМ, 2024). Водночас значна частина людей вже повернулися до своїх домівок, що демонструє необхідність паралельно працювати над адаптацією у нових громадах і підтримкою повернення. Тиск на інфраструктуру і соціальні ресурси, спричинений цими процесами, вимагає довгострокових та інтегрованих рішень.

Основа для реадаптації була закладена ще у 2014 році з прийняттям Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (№ 1706-VII), який передбачає реєстрацію, доступ до освіти, медицини та працевлаштування переміщених осіб (Закон України, 2014). Однак навіть ефективне законодавство має свої обмеження через